

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye, mevcut iktidarın tatbik ettiği düzenleme ve uygulamalar nedeniyle her alanda ciddi bir çöküş yaşamaktadır. Bilhassa 2017 yılında yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile ekonomiden, eğitime, güvenlikten yargıya, sığınmacı ve kaçak sorunundan aile, gençlik ve dezavantajlı kesimlere, dış politikadan tarım ve hayvancılığa kadar ciddi bir beka sorunu ile karşı karşıyadır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte her alanda büyük atılımların yapılacağı, bürokrasinin azaltılacağı, iş ve uygulamaların daha hızlı ve verimli bir şekilde yürütüleceği, refah seviyemizin artacağı söylenmişti. Nerdeyse söylenen hiçbir söz ve vaat yerini bulmadığı gibi, önceki yıllarda hayata geçirilmiş görece olumlu bazı uygulamalar bile maalesef kadük bırakılmış, işlevsiz hale getirilmiştir. Kurumların içi boşaltılmış, liyakatli kadrolar tasfiye edilmiş, ülkemizin stratejik konuları günübirlik politikalar ile yazboz tahtasına dönüştürülmüş ve bir “yandaş semirtme” aracı haline getirilen ihale mevzuatı değişiklikleri ve sağlanan istisna-muafiyetler ile ülkemiz nerdeyse bir üçüncü dünya ülkesi konumuna sokulmuştur.

Bugünlerde sadece işsiz, yoksul emekli ve dar gelirli vatandaşlarımız ile çalışanların sırtına bindirileceği açıkça görülen tasarruf tedbirleri gündemde iken, iktidarın döviz kuru üzerinden yaptığı anlaşmalarla kamunun üzerine ciddi bir yük haline getirdiği Kamu Özel İş birliği (KÖİ) adıyla bilinen devasa meblağlı projelerin masaya yatırılması mecburiyet halini almıştır

Bu bağlamda, uzun yıllara sâri, hazine ve müşteri garantili ve üstelik döviz kuru üzerinden yapılan anlaşmalarla hayata geçirilen Kamu Özel İş birliği (KÖİ) projelerin miktarı, işlevselliği, nasıl ve ne miktarlarda kamu zararına yol açtığı belirlenmesi ile alınacak tedbirlerin tespiti amacıyla, Anayasamızın 98'inci, TBMM İktüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddelerine uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim. 18.07.2024

Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanı

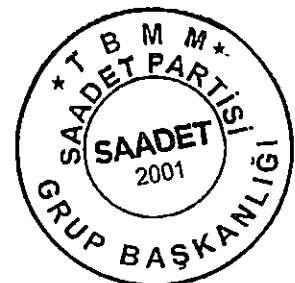
GEREKÇE :

Türkiye bütçesi yapılırken ve TBMM huzuruna getirilirken birçok konuda olduğu gibi KÖİ yatırım ve ödemeleri de bütçede açık bir şekilde yazılmamakta, ilgili kurumlar özetle bunları mali tablolarında hizmet alımları ve gayrimenkul sermaye üretim giderleri hesabı altında göstermektedir. Bu projelere ödenen bedeller diğer bütçe kalemlerini de ciddi bir şekilde çıkmaza sokmakta olduğu son yıllarda çok net bir şekilde görülmeye başlanmıştır.

Kamu-özel ortaklığıyla yapılan bu projelerde, kamu ihalelerinin belirli holdinglere Kamu İhale Kanunu'nun 21/B maddesi ile verilmesinin yanı sıra, projelerin yapım maliyetlerinin yüksekliği, döviz üzerinden verilen garantiler, gerekliliği ve verimliliği, garanti edilen yolcu, hasta, geçiş ücretleri ise kamuoyunda hep tartışma konusu olmaktadır. Uluslararası finans kuruluşlarından ve Dünya Bankası'ndan devlet (hazine) garantisizle temin edilen krediler ile hayata geçirilen mevzu projelerin sadece günümüzü değil gelecek on yılları ve çocuklarımızı hatta torunlarımızı da ciddi bir borç yükü ile karşı karşıya bıraktığını konunun uzmanı olan herkes yazıp çizmekte ve belgeleriyle ortaya koymaktadır. Söz konusu borç yükünün yalnızca bugünü değil gelecek nesilleri de etkileyecek olması sadece ekonomik olarak değil sosyolojik ve siyasi manada da büyük umutsuzluklara ve gelecek endişelerine neden olmaktadır.

Bahse konu projeler, yapım aşamalarında maliyeti düşürmek gayesiyle işçi sağlığı ve iş güvenliğine gerekli önemin verilmemesi yüzünden iş kazalarına daha doğrusu iş cinayetlerine de konu olmaktadır. Özellikle baraj ve hidroelektrik santrallerin yapımı sürecinde çevrenin-doğanın tahrip edilmesi, söz konusu projelere yöneltilen eleştirilerin başında gelmektedir. Kamu ihalelerinin hem 21-B hem de hakkından fazla fiyatlarla belli başlı firmalara verilmesi de haksız rekabete ve serbest piyasa koşullarında yarattığı tekelleşme ile bu rekabetle baş edemeyen firmaların batmasına sebep olmaktadır. Bu manada mahkeme dosyalarına yansıyan birçok davanın olduğu bilinen bir vakadır.

KÖİ kapsamındaki projelerde belli gruplara yapılan kaynak aktarımlarının, kamunun yararına kullanıp kullanılmadığı da önemli bir tartışma konusudur. Bu projeleri yürütenlerin kamu yararını gözetip gözetmedikleri noktasında şeffaf ve bağımsız bir biçimde denetlenip denetlenmedikleri de belirsizdir. Mevzu ihale ve projeler hakkında ne zaman bilgi istense ve sorular sorulsa ilgili kurum yöneticilerinden ve iktidar yetkililerinden gelen cevap genellikle ticari sır olduğu yönünde olmaktadır. Özellikle ulaştırma projelerinde sabit trafik ve fiyat üzerinden gelir garantilerinin verilmesi de yarattığı kamu zararı açısından tartışılmaktadır. Mesela Osmangazi Köprüsü bu duruma gösterilecek en net örnektir.

Başkent Üniversitesi İktisat Bölümü Başkanı Prof. Dr. Uğur Emek, "Mega projelerde önden yüklemeli gelir garantisi: Osmangazi Köprüsü" başlıklı yazısında özetle: verilen gelir garantisini ve bunun vergi mükellefleri olarak vatandaşlara yüklediği maddi yükün herhangi bir devlet ve kamu aklıyla izah edilemeyecek boyutlarda olduğunu ifade etmektedir. Yolu kullananların ödedikleri hariç, katkı payı ile milli bütçeden işletmeciye garanti farkları ödenmekte, ayrıca, geçmeyen her araç için de sözleşmeye göre güncellenen araç başı güncel ücretler işletmeciye ödenmektedir.

Ezcümle, bu şirketlerin kamu-özel iş birliği ile yapılan projeler için aldıkları kredilere Hazine'nin kefil olması, kamu bankalarının şirketler adına borçlanması ve şirketlere dolar ve euro üzerinden gelir garantileri verilmesi ne devletin ne milletimizin çıkarına bir uygulamadır.

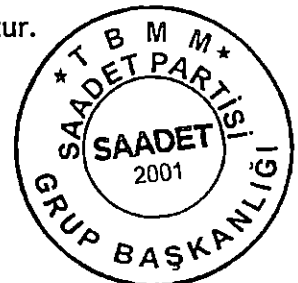
Bu projelerden mesela şehir hastanelerinde ise; halkın sağlık hizmetleri için ayrılan bütçenin çok büyük bir payının bu ihaleleri alan belli başlı şirketlere aktarılmasının yolunu açmıştır.

Şehir hastaneleri için yapılan yatırımların da kamunun bütçesi içerisinde görünmemesi, söz konusu modelin tercih edilmesindeki en önemli nedenlerden biri olarak dikkat çekmektedir. İnşa süresinin bitimini takiben başlayan kira ödemeleri, dolara endeksli yapısı ile hastane sayısı arttıkça bütçe içerisinde artık önemli bir kalemi oluşturmakta ve sağlığa ayrılan bütçenin büyük bir kısmı kira ödemelerine ayrılmaktadır. Yapılan sözleşmelerin "ticari sır" olarak nitelendirilmesinden dolayı da birçok konuda bilgi eksikliği bulunmakta ve şeffaflık ilkesinin tersine hareket edilmektedir. Bu durum; adı yolsuzluk ve kamu kaynaklarının peşkeş çekilerek belli kişilere aktarıldığı algısını güçlendirmektedir.

Sağlık Bakanlığı'nın Sayıştay raporlarında son yıllarda bu derece olumsuz yer alması hakkında ise bakanlık herhangi bir açıklama yapmamıştır. 2017 yılından 2022 yılına kadar olan sürede şehir hastanelerinin yapımı için harcanan miktarın 187 milyar 735 milyon TL. olduğu ve bu miktara karşılık 28 bin 548 yatak kapasiteli yaklaşık 18 şehir hastanesinin yapılabilecek olması ise ülke kaynaklarının hangi amaç ve niyete kurban gittiğini akla getirmektedir.

22 yıllık AK Parti hükümetleri döneminde, devletin hastane sayısı sadece yüzde 23, yatak sayısı yüzde 46 artarken; özel hastane sayısı yüzde 111, özel hastanelerin yatak sayısı yüzde 185 artmış olmasının da sosyal devlet anlayışı ile uygunluk teşkil etmediği çok açıktır. Vatandaşlarımızın kamu hastanelerinden nitelikli ve yeterli hizmet alamadığı için özel hastanelere mecbur bırakıldığı hususu ise kamuoyunun yaygın bir kanaatidir.

Ayrıca, İktidarın şehir hastaneleri müteahhitleriyle yaptığı bol sıfırlı ve dövize endeksli sözleşmelerin 70-80 milyar dolar olduğu söyleniyordu ki kamuoyu da bu verilerle tartışıyordu. Geçenlerde affını dileyen ve görevinden ayrılan Sağlık Bakanı Fahrettin Koca bu meblağın "322 milyar euro" olduğunu açıkladı. Kamuoyuna ticari sır diye açıklanmayan mevzu projelerin sözleşmelerinde gizli taahhütlerin olduğu da bu açıklama ile belli olmuştur.

Eski bakan Fahrettin Koca, sonradan geç teslimleri süreden düşerek ve ayrıca tavan uygulayarak ödemeyi önce 142,5'e, sonra da 27,5 milyar euroya düşürdüklerini söyledi ki bu, özrü kabahatinden büyük bir açıklamadır. Böyle devasa bir rakam ve aradaki farklar gerçekten ürkütücü boyutlardadır. Bu vesileyle kamuoyunun ve bizim bilmediğimiz, sadece iktidar ve ilgili tarafların bildiği büyük ticari sırlardan biri ortaya çıkmış oldu. Ne kadar? 322 milyar euro... Bugünkü kurdan 11 trilyon 400 milyar lira! Türkiye milli hasılasının neredeyse 3'te 1'i... Bu ülke insanı emeklisinden çalışanına orta kesiminden sıradan yurttaşına niye bu kadar yoksullaştı diye sorulursa cevabı buralarda aranmalıdır.

AK Parti iktidarı, kamuoyu ve TBMM'ne bile bilgi vermeye tenezzül etmediği gizli anlaşmalarla KOİ müteahhitlerine devasa ödemeler öngören anlaşmalar yapmıştır. Esasen Halkımızın bu vesileyle bilmesi ve tartışması gereken konuların başında bunlar gelmektedir.

Bundan başka KÖİ-Hazine garantili şirketlerin zarar gösterip vergi ödemediği, milyarlık vergi borçlarının silindiği bilinmektedir. Ballı kaymaklı ihalelerle milletimizin bugününü ve geleceğini ipotek altına alan iktidar-yandaş birlikteliği ile fatura milletimize kesilmektedir.

Bütçede devasa kara delikler açan bu proje ve ihalelerin yakıcı faturaları da maalesef vatandaşta ödetilmektedir. Vergi ve tasarruf paketleri ile huzura getirilen zulüm düzenlemelerinin amacı ve aceleleri de bu açığı kapatmaktan ibarettir.

Söz konusu nedenlerle, bahse konu iddia ve açıklamalar bağlamında, tüm bu hususların tespiti, araştırılması ve yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması önem arz etmektedir.

